Ірина Дроботько
ORCID iD 0000-0002-8639-1887

аспірантка,
Київський міжнародний університет,
вул. Львівська, 49, 03179 Київ, Україна
irinadrobotko@gmail.com

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ ПРАКТИЧНИХ ПСИХОЛОГІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Стаття присвячена розгляду проблеми вдосконалення професійної підготовки майбутніх психологів в умовах євроінтеграції, яка спрямована на підвищення конкурентоспроможності випускників закладів вищої освіти. Важливим аспектом даної проблеми є визначення педагогічних умов професійної підготовки майбутніх психологів, що забезпечують її успішність. Серед педагогічних умов професійної підготовки виділено: вдосконалення методики викладання професійних дисциплін; практико-орієнтований зміст підготовки; використання інтерактивних методів навчання; залучення студентів до активної діяльності на основі засвоєння професійних знань та вмінь у ході практичних семінарів, тренінгів, практик.

Ключові слова: Болонський процес; вища освіта; євроінтеграція; зміст освіти; майбутній психолог; методика викладання професійних дисциплін; педагогічні умови; практичне спрямування; професійна підготовка.

<https://doi.org/10.28925/2078-1687.2019.3-4.103110>

Вступ. В сучасних умовах реформування освітньої політики держави основна увага науковців і практиків звертається на якісну підготовку фахівців нової формації, спроможних змінювати на краще суспільне життя й себе, вдосконалювати професійні вміння і навички, розвиватися протягом всього життя.

Нині в системі вищої освіти відбувається інтенсивне впровадження нових стандартів підготовки майбутніх фахівців і адаптація європейських норм до особливостей українських реалій. Серед новітніх тенденцій розвитку вищої школи не останнє місце посідає євроінтеграція вищої освіти, яка має на меті створення єдиного освітянського простору, головні принципи якого відображені в документах Болонського процесу. При цьому в умовах модернізації системи вищої освіти та переходу на європейські стандарти стрімко зростають й вимоги до професійної підготовки майбутніх фахівців у сфері психології.

Актуальність розгляду педагогічних умов професійної підготовки практичних психологів в умовах євроінтеграції обумовлюється необхідністю комплексного підходу до розуміння змін та прагнення до оновлення мето-

дики викладання професійно-орієнтованих дисциплін, здійснення практично-навчальної діяльності із майбутніми фахівцями у ході оволодіння ними професійними вміннями і навичками.

Серед важливих ідей Болонського процесу засвідчено забезпечення всебічного розвитку студентів, створення умов для розкриття їх творчих можливостей і прояву індивідуальності. Серед переваг підтримання євроінтеграції системи вищої освіти в Україні виділяється перехід до нової парадигми вищої освіти, суть якої полягає в зміні суб'єкт-об'єктних відносин між викладачем і студентом, на суб'єкт-суб'єктні. Відповідно до цієї парадигми викладач допомагає студенту вчитися самостійно, стимулює його до активності та ініціативності у здобутті професійних знань та вмінь. Відтак студент отримує навички здійснення навчально-дослідницького пошуку, професійного саморозвитку, що реалізується відповідно до принципу «освіта протягом всього життя», а викладач – удосконалює свою майстерність, використовуючи різноманітні інноваційні форми і методи роботи із майбутніми фахівцями (Рощина, Захаров, 2011, с. 90).

Стимулювання пізнавальної самостійності та активності студентів в оволодінні про-

фесійними знаннями і навичками, створення розвивального середовища для творчої реалізації здібностей майбутніх фахівців, практичне спрямування методики викладання професійно-орієнтованих дисциплін належать до важливих умов підготовки майбутніх фахівців у закладах вищої освіти України в умовах євроінтеграції та передбачають досягнення високої якості вищої освіти та формування готовності до професійної діяльності. Проте наявний стан професійної підготовки майбутніх психологів потребує осучаснення, пошуку найбільш ефективних умов відповідно до поставлених завдань реформування системи вищої освіти в Україні у межах євроінтеграції.

Зміст професійної підготовки майбутніх фахівців розглядається у роботах Г. Балла, О. Бондаренко, Л. Бурлачука, О. Мороз та ін. Психолого-педагогічні аспекти підготовки майбутніх психологів у закладах вищої освіти висвітлювали В. Беспалько, Н. Пов'якель, В. Панок, Н. Чепелева та ін. Вимоги до підготовки психолога-професіонала описані В. Бондарем, Л. Петровською. Теоретико-методологічні засади перебудови системи вищої освіти у контексті вимог Болонського процесу до професійної підготовки майбутніх фахівців описані у роботах А. Гуменюк, М. Дмитриченко, В. Кременя, С. Максименка, С. Ніколаєнка, Н. Пов'якель, Н. Чепелевої та ін.

Особливої уваги потребує висвітлення педагогічних засад організації практичної підготовки майбутніх психологів відповідно до засад євроінтеграції. Цінні надбання щодо цього пропонують сучасні дослідники К. Дубич, Г. Кот, Н. Мась, О. Матвієнко, О. Пожидаєва, В. Стасюк, Т. Ярая та ін. Разом з тим, проблема підвищення якості професійної підготовки майбутніх психологів потребує сучасного розгляду педагогічних умов здійснення освітньої діяльності ЗВО та організації продуктивного навчально-професійного процесу їх підготовки.

Мета статті – висвітлити педагогічні умови підготовки практичних психологів в умовах євроінтеграції.

Проблема підготовки практичних психологів у сучасних умовах євроінтеграції. На даний час професійна підготовка майбутніх психологічних кадрів є однією з ключових проблем в теорії, науці та практиці психології. Дослідниця Т. Ярая (2012) засвідчує кризовість проблеми професійної підготовки майбутніх

психологів через не відповідність рівня підготовки українських випускників ЗВО вимогам суспільства і світовим стандартам. При цьому дослідниця зазначає, що професійна підготовка майбутніх фахівців розглядається як цілісний процес, у якому відбувається засвоєння і закріплення загальнопсихологічних і спеціальних знань, умінь і навичок, а результатом підготовки має виступати готовність майбутніх фахівців до професійної діяльності (с. 517).

На думку Г. Кот (2016), «у процесі психологічної підготовки має сформуватися професіонал як особистість, що володіє нормами професії як у мотиваційному, так і в інструментальному планах. Професіонал відзначається розвинутими професійними перспективами, самостійно будує сценарій свого професійного життя, розвиває свою особистість і індивідуальність засобами професії» (с. 41–42).

Як зазначають В. Бондар, О. Митник (2015), однією з головних вимог до сучасної системи вищої освіти є підготовка конкурентоспроможних фахівців, готових змінювати світ і себе. Конкурентоспроможний практичний психолог, на їх думку, це не тільки фахівець, який спроможний ефективно діяти у різних професійних ситуаціях, а й той, хто прагне до постійного професійного самовдосконалення, розвивається протягом всього життя. Саме тому професійна підготовка практичного психолога спрямована на становлення висококваліфікованого фахівця, мобільного, активного, творчого, спроможного до фахового розвитку та власного неперервного саморозвитку в умовах приєднання України до Болонського процесу, Європейської інтеграції (с. 38–41).

У дослідженні О. Захарова, Л. Рощиної (2011) зазначається, що підтримання основних засад Болонського процесу та євроінтеграції системи освіти сприяє самореалізації студентів як майбутніх професіоналів в творчому плані і формуванню у них ціннісних орієнтацій, спрямованих на користь суспільству. Результатом цього повинне стати підвищення якості освіти, що приведе до більшого ступеня відповідності випускників закладів вищої освіти України запитам роботодавців. Також в результаті навчання в рамках Болонської системи майбутні фахівці засвоюють необхідні знання та оволодівають навичками самоосвіти, якими можуть користуватися протягом всього життя, оскільки з появою нових тех-

нологій і методів частина знань, отриманих у ЗВО, безумовно застаріває, а однією з головних ідей Болонського процесу є «освіта протягом життя» (с. 92).

Зміст професійної підготовки практичних психологів. Професійна підготовка майбутніх психологів здійснюється у закладах вищої освіти III-IV рівнів акредитації за різними формами навчання (очна, очно-заочна, заочна, екстернат, дистанційна). Зміст професійної підготовки передбачає оволодіння теоретичними знаннями і практичними навичками, формування у майбутнього психолога професійної спрямованості та уявлень про сферу застосування його професії (Марценюк, 2014, с.

371). Підготовка психологів включає вивчення значної кількості дисциплін: дисципліни фундаментальної психології, методологію та методи психологічного дослідження, дисципліни прикладної психології та практичної психології, педагогічні дисципліни (табл. 1). Разом з обов'язковими є дисципліни, що викладаються студентам за їх вибором (відповідно до підтримання ідей Болонського процесу). Також до змісту навчання майбутніх психологів входить підготовка курсових і дипломних робіт, проходження практики і стажування. Крім навчання, в період отримання вищої освіти триває особистісне зростання студентів (Матівенко, Затворнюк, 2014, с. 219).

Таблиця 1

Зміст професійної підготовки майбутніх психологів у закладах вищої освіти

Вид	Дисципліни
Дисципліни фундаментальної психології	До дисциплін фундаментальної психології відносяться: вступ в психологію, загальна психологія, порівняльна психологія, історія психології, диференціальна психологія, психологія особистості, соціальна психологія, вікова психологія. Під час їх вивчення психолог отримує загальну психологічну освіту, яка необхідна в будь-якій сфері його діяльності.
Методологія та методи психологічного дослідження	Знання з методології та методів психологічного дослідження набуваються студентами під час вивчення таких дисциплін, як: експериментальна психологія, математичні методи в психології, психологічний практикум, психодіагностика. У ході засвоєння цих знань та вмінь студенти вчаться організовувати та проводити психологічне дослідження, опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати його результати, робити висновки, готувати наукові звіти.
Дисципліни прикладної психології	До дисциплін прикладної психології належать: клінічна психологія, педагогічна психологія, юридична психологія, психологія праці та психологія управління, тобто психологія у безпосередній сфері свого застосування.
Дисципліни практичної психології	Дисциплінами практичної психології є: психодіагностика, психологічне консультування, психотерапія, спеціальна психологія та психокорекція, які вирішують практичні запити клієнтів, передбачають використання практичних методів і засобів впливу на них з метою надання психологічної допомоги і підтримки. При вивченні дисциплін практичної психології студенти отримують знання з розв'язання проблем у певних сферах своєї діяльності.
Педагогічні дисципліни	Спрямовані на вивчення педагогіки та методів викладання психології, на підготовку психологів до викладання психології в різних закладах освіти.

На нашу думку, важливими у змісті професійної підготовки психологів є професійно-орієнтовані дисципліни, що забезпечують студентів необхідними знаннями і практичними навичками діяльності. Серед таких дисциплін виділяємо: психодіагностику, консультування, корекцію, психотерапію, а також

дисципліни, спрямовані на виконання своїх обов'язків у різних сферах застосування, педагогічні дисципліни, що надають змогу викладати психологію у різних освітніх закладах.

Схожу думку висловлюють В. Бондар і О. Митник (2015), які зазначають, що найбільш вагоме значення у професійній підготовці

майбутніх психологів належить професійному оволодінню індивідуальними та груповими психологічними методами, методиками і технологіями здійснення діагностико-корекційної та профілактико-консультативної психологічної допомоги клієнтам щодо збереження їхнього психічного здоров'я і запобігання небажаних явищ у поведінці та розвитку (с. 39).

Педагогічні умови професійної підготовки практичних психологів у сучасних університетах. Однією з найважливіших складових системи професійної підготовки студентів є педагогічні умови, які безпосередньо визначають результативність усього процесу професійної освіти та формування готовності майбутніх психологів до практичної діяльності в майбутньому. Сам термін «педагогічні умови» розуміється через сукупність взаємозалежних заходів педагогічного процесу, що забезпечують досягнення конкретної мети.

Розглянемо поширені погляди науковців на існуючу систему педагогічних умов, які забезпечують успішність професійної підготовки майбутніх фахівців-психологів. В. Стасюк (2003), досліджуючи педагогічні умови, що сприяють вдосконаленню професійної підготовки фахівців, стверджує, що це: організація і спрямування педагогічного процесу на формування та розвиток професійної готовності майбутніх фахівців; застосування особистісно-орієнтованого підходу і створення особистісно-орієнтованих взаємовідносин; ліквідація дублювання змісту навчання студентів шляхом удосконалення та максимального розвитку міжпредметних зв'язків; використання інтерактивних та віртуальних методів навчання із застосуванням інформаційних технологій (с. 17).

За даними О. Пожидаєвої (2012), до педагогічних умов підготовки майбутніх фахівців у сфері психології до професійної діяльності відносяться:

1. Формування мотивації студентів до набуття знань та умінь професійної діяльності, що реалізується через розвиток у них спонукальних мотивів, усвідомлення безпосередніх і перспективних цілей навчання;

2. Використання викладачами ЗВО активних методів форм навчання (дискусій, рольових ігор, тренінгів); створення сприятливого для навчання емоційного клімату;

3. Активне залучення студентів у процес не лише отримання знань з теорії і технології

професійної діяльності, але і безпосереднього їх використання на практиці (с. 135–137).

За ствердженням Н. Мась (2014), серед педагогічних умов професійної підготовки психологів у сучасних умовах, крім організації навчально-виховної роботи зі студентами, варто виділити: використання інтерактивних методів навчання в процесі оволодіння ними державного стандарту навчальних програм (тренінги та ін.); проведення ділових ігор як засобу підготовки майбутніх психологів до професійної діяльності в екстремальних ситуаціях; включення студентів у науково-дослідну роботу та в діагностичну діяльність (с. 7).

Підтримуючи думку науковця Н. Мась щодо важливості використання інтерактивних методів у підвищенні пізнавальної самостійності майбутніх психологів, вважаємо доцільним застосування ще й методів емоційного стимулювання (створення ситуацій успіху в навчанні, заохочення, використання ігрових форм організації навчальної діяльності, постановка системи перспектив); методів розвитку пізнавального інтересу (формування готовності до сприймання навчально-професійного матеріалу, стимулювання інтересу цікавим змістом, створення ситуацій творчого пошуку); методів розвитку творчих здібностей і особистісних якостей студентів (творче завдання, постановка проблеми чи створення проблемної ситуації, дискусія, створення креативного поля, переведення навчально-ділової гри на інший, складніший рівень) (Артюшина, 2013, с. 48–53).

Детально аналізуючи проблему професійної підготовки практичних психологів у сучасних ЗВО, дослідниця Г. Кот (2017) наголошує на необхідності зміни методики викладання професійно-орієнтованих дисциплін. На її думку, здійснення орієнтованих на практику змін потребує якісно нового типу викладання професійно-орієнтованих дисциплін майбутнім психологам з акцентом на активних методах навчання та спеціальних технологіях (тренінгах, психотехнічних методах, комп'ютерних технологіях надання інформації), які сприяють зростанню особистісного потенціалу та професійній ефективності майбутніх фахівців. Відповідно до цього Г. Кот виділяє важливу педагогічну умову – залучення студентів до активної навчальної та практично-орієнтованої діяльності на основі засвоєння професійних знань та вмінь у ході інтер-

активних форм роботи (зокрема, тренінгів). Її досвід у проведенні тренінгів та спілкування зі студентами виявив надзвичайну їх зацікавленість в реальних професійних вміннях, в формуванні реальної фахової поведінки, яка веде організації до успіху (Кот, 2017, с. 24).

Зважаючи на спрямованість професійної підготовки психологів на підвищення конкурентоспроможності випускників ЗВО, головною умовою якості підготовки майбутніх психологів вважаємо її практичний аспект, орієнтацію на оволодіння фахівцями необхідними вміннями і навичками професійної діяльності. Досягти цього можна не тільки за допомогою обов'язкової виробничої діагностичної, профілактично-корекційної практики на старших курсах, а й у ході освітнього процесу, спеціально організовуючи різноманітні проекти, залучаючи студентів до вирішення змодельованих професійних ситуацій, надаючи їм змогу приділити більше часу та уваги на вдосконалення практичних навичок професійної діяльності.

Підтвердження цієї думки знаходимо у праці Г. Кот (2017), яка зазначає, що практичне орієнтування методики викладання професійних дисциплін у ході підготовки психологів на основі залучення їх до інтерактивних форм роботи на заняттях та в позааудиторний час сприяють: підвищенню мотивації студентів до самостійної участі в процесах сприйняття інформації з будь-яких джерел; негайному використанню сприйнятої інформації у формі виконання практичних індивідуальних завдань різного ступеня складності; передаванню відповідальності за особистий саморозвиток самому студенту, який отримує можливість спостерігати свою еволюцію у засвоєному рівні професійних знань та вмінь і порівнювати себе з іншими.

На основі ґрунтовного аналізу педагогічних умов професійної підготовки майбутніх психологів у закладах вищої освіти виділяємо найбільш вагомі, на нашу думку, умови, які забезпечують якість професійної освіти та підвищують готовність студентів до практичної діяльності:

- застосування особистісно-орієнтованого підходу до навчання студентів, створення середовища для розвитку їх особистісного і творчого потенціалу;
- створення сприятливих умов для формування стійкої позитивної мотивації студентів

до оволодіння професійними знаннями і навичками, сучасними технологіями професійної діяльності;

- вдосконалення методики викладання професійно-орієнтованих дисциплін; модернізація змісту професійної підготовки майбутніх фахівців шляхом упровадження практично орієнтованих дисциплін; ліквідація дублювання змісту навчання студентів шляхом розвитку міжпредметних зв'язків;

- підвищення практичного орієнтування змісту професійної підготовки майбутніх психологів, мотивування їх до оволодіння необхідними знаннями і навичками, які можна відразу ж застосувати у практичній професійній діяльності;

- використання інтерактивних методів навчання для підвищення пізнавальної активності і самостійності майбутніх психологів (соціально-психологічні тренінги, психотехнічні методи, комп'ютерні технології надання інформації);

- залучення студентів до активної творчої і практично-орієнтованої діяльності на основі засвоєння професійних знань та вмінь у ході практичних семінарів, тренінгів, практик.

Висновки. Сучасні умови реформування вищої освіти України у межах євроінтеграції передбачають підвищення якості підготовки майбутніх фахівців за рахунок створення єдиного освітнього простору та рівневої системи освіти з отриманням кваліфікації «бакалавр» і «магістр»; запровадження кредитної системи оцінювання навчальних досягнень студентів; розширення мобільності викладачів та студентів; забезпечення конкурентоспроможності і працевлаштування випускників. Однак впровадження даних ідей часто стикається із застарілою методикою підготовки майбутніх фахівців-психологів, яка потребує змін та якісного переосмислення. Серед педагогічних умов успішності професійної підготовки майбутніх психологів в умовах євроінтеграції найважливішими є: застосування особистісно-орієнтованого підходу до навчання студентів, створення сприятливих умов для підвищення їх мотивації оволодіння професійними знаннями і навичками, розвитку особистісного і творчого потенціалу; вдосконалення методики викладання професійно-орієнтованих дисциплін; ліквідація дублювання змісту навчання студентів шляхом розвитку міжпредметних зв'язків; практико-орієнтований зміст

їх навчання, оволодіння необхідними знаннями і навичками, які можна відразу ж застосувати у практичній професійній діяльності; використання інтерактивних методів навчання (соціально-психологічні тренінги, психотехнічні методи, комп'ютерні технології надання інформації); залучення студентів до активної практично-орієнтованої діяльності на основі

засвоєння професійних знань та вмінь у ході практичних семінарів, тренінгів, практик.

Перспективним напрямом подальших досліджень вважаємо розгляд практичних аспектів готовності майбутніх психологів до професійної діяльності, що мають бути сформовані у процесі їх підготовки у закладах вищої освіти.

Література

- Артюшина М. В. Методи і прийоми мотивування і стимулювання навчальної діяльності студентів. *Вісник Житомирського державного університету*. 2013. № 3 (69). С. 25–32.
- Бондар В., Митник О. Професійна підготовка практичного психолога в НПУ імені М. П. Драгоманова : зміст і основні напрями. *Рідна школа*. 2015. № 5–6. С. 37–42.
- Кот Г. М. Комплексний підхід до формування психологічної готовності студентів до професійної діяльності. *Scientific Journal «ScienceRise»*. 2016. № 10/1 (27). С. 41–44. DOI: 10.15587/2313-8416.2016.81065.
- Кот Г. М. Розвиток психологічної культури студентів к процесі психологічної підготовки майбутніх фахівців. *Journal «ScienceRise: Pedagogical Education»*. 2017. № 11 (19). С. 21–25. DOI: 10.15587/2519-4984.2017.116588.
- Марценюк М. О. Особливості професійної та особистісної готовності психолога до професійної діяльності. *Міжнародний науковий вісник*. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2014. № 2 (9). С. 366–382.
- Мась Н. М. Психолого-педагогічний аналіз умов професійної підготовки майбутніх військових психологів на основі компетентнісного підходу. *Проблеми екстремальної та кризової психології*. 2014. Вип. 3. Ч. 2. С. 250–260.
- Матівенко О. В., Затворнюк О. М. Професійна підготовка майбутніх психологів як психолого-педагогічна проблема. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Вип. 1. Т. 1. С. 215–220.
- Пожидаєва О. В. Педагогічні умови підготовки майбутніх соціальних педагогів до консультативної діяльності. *Наукові записки: збірник статей. Серія «Психолого-педагогічні науки»*. 2012. № 6. С. 133–139.
- Рощина Л. О., Захаров О. О. Болонський процес та його вплив на самореалізацію студента. *Наука. Релігія. Суспільство*. 2011. № 1. С. 89–93.
- Стасюк В. Д. Педагогічні умови професійної підготовки майбутніх економістів у комплексі «школа – вищий заклад освіти»: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Одеса, 2003. 20 с.
- Ярая Т. А. Аналіз навчальних програм професійно-орієнтованих дисциплін підготовки майбутніх практичних психологів. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2012. № 31. С. 517–521.

References

- Artiushina, M. V. (2013). Metody i priyomy motyvuvannia i stymuliuvannia navchalnoi diialnosti studentiv [Methods and techniques for motivating and stimulating students' educational activities]. *Bulletin of Zhytomyr State University*, 3 (69), 25–32 (ukr).
- Bondar, V., Mytnyk, O. (2015). Profesijna pidghotovka praktychnogho psykhologha v NPU imeni M. P. Draghomanova : zmist i osnovni naprjamy [Professional training of a practical psychologist at the NPU named after M. P. Drahomanov: content and main directions]. *Native school*, 5–6, 37–42 (ukr).
- Kot, Gh. M. (2016). Kompleksnyj pidkhid do formuvannja psykhologhichnoji ghotovnosti studentiv do profesijnoi diialnosti [A comprehensive approach to the formation of students' psychological readiness for professional activity]. *Scientific Journal «ScienceRise»*, 10/1 (27), 41–44. DOI: 10.15587/2313-8416.2016.81065 (ukr).

- Kot, Gh. M. (2017). Rozvytok psykholohichnoji kuljтуры studentiv k procesi psykholohichnoji pidghotovky majbutnikh fakhivciv [Development of students' psychological culture to the process of psychological training of future specialists]. *Journal «ScienceRise: Pedagogical Education»*, 11 (19), 21–25. DOI: 10.15587/2519-4984.2017.116588 (ukr).
- Martseniuk, M. O. (2014). Osoblyvosti profesiinoi ta osobystisnoi hotovnosti psykholoha do profesiinoi diialnosti [Features of professional and personal readiness of the psychologist for professional activity]. *International scientific bulletin*, 2 (9), 366–382 (ukr).
- Masj, N. M. (2014). Psykhologho-pedaghoghichnyj analiz umov profesijnoji pidghotovky majbutnikh vijsjkovykh psykhologhiv na osnovi kompetentnisnogho pidkhotu [Psychological and pedagogical analysis of conditions of professional training of future military psychologists on the basis of competence approach]. *Problems of extreme and crisis psychology*, 3 (2), 250–260 (ukr).
- Mativjenko, O. V., Zatvornjuk, O. M. (2014). Profesijna pidghotovka majbutnikh psykhologhiv jak psykhologho-pedaghoghichna problema [Professional training of future psychologists as a psychological and pedagogical problem]. *Kherson State University Scientific Bulletin*, 1 (1), 215–220 (ukr).
- Pozhydajeva, O. V. (2012). Pedaghoghichni umovy pidghotovky majbutnikh socialjnykh pedaghoghiv do konsuljtatyvnoji dijalnosti [Pedagogical conditions for preparing future social educators for counseling]. *Scientific notes: a collection of articles. Psychological and Pedagogical Sciences Series*, 6, 133–139 (ukr).
- Roshhyna, L. O., Zakharov, O. O. (2011). Bolonsjkyj proces ta jogho vplyv na samorealizaciju studenta [The Bologna Process and its Impact on Student Self-Realization]. *Science. Religion. Society*, 1, 89–93 (ukr).
- Stasjuk, V. D. (2003). *Pedaghoghichni umovy profesijnoji pidghotovky majbutnikh ekonomistiv u kompleksi «shkola-vyshhyj zaklad osvity»* [Pedagogical Conditions of Professional Economists' Professional Training in the School-Higher Education Establishment]. *Extended abstract of candidate's thesis: 13.00.04*. Odesa, Ukraine (ukr).
- Jaraja, T. A. (2012). Analiz navchaljnykh proghram profesijno-orijentovanykh dyscyplin pidghotovky majbutnikh praktychnykh psykhologhiv [Analysis of training programs of professionally oriented training courses for future practical psychologists]. *Modern information technologies and innovative teaching methods in training specialists: methodology, theory, experience, problems*, 31, 517–521 (ukr).

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ПОДГОТОВКИ ПРАКТИЧЕСКИХ ПСИХОЛОГОВ В УСЛОВИЯХ ЕВРОИНТЕГРАЦИИ

Дроботько Ирина,
аспирантка, Киевский международный университет,
ул. Львовская, 49, 03179 Киев, Украина,
irinadrobotko@gmail.com

Статья посвящена рассмотрению проблемы профессиональной подготовки будущих психологов в условиях евроинтеграции, которая направлена на повышение конкурентоспособности выпускников высших учебных заведений. Важным аспектом данной проблемы является определение педагогических условий успешности профессиональной подготовки будущих психологов. Важными педагогическими условиями профессиональной подготовки психологов являются: улучшение методики преподавания профессиональных дисциплин; практико-ориентированное содержание подготовки; использование интерактивных методов обучения; привлечение студентов к активной деятельности на основе усвоения профессиональных знаний и умений в ходе практических семинаров, тренингов, практик.

Ключевые слова: Болонский процесс; будущий психолог; высшее образование; евроинтеграция; методика преподавания профессиональных дисциплин; педагогические условия; практическое направление; профессиональная подготовка; содержание образования.

THE PEDAGOGICAL CONDITIONS OF TRAINING OF PRACTICAL PSYCHOLOGISTS IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION

Drobotko Irina, Post-Graduate Student, Kiev International University,
49 Lvivska Str., 03179 Kiev, Ukraine, irinadrobotko@gmail.com

The article is devoted to the problem of improving the professional training of future psychologists in the context of European integration, which is focused on improving the quality of education and increasing the competitiveness of university graduates. The professional training of a practical psychologist in the context of European integration is aimed at becoming a highly qualified specialist, mobile, active, ready for professional and personal continuous development. As a result of studying at modern universities, future psychologists will acquire the necessary knowledge and master the skills of self-education, which they can use throughout their lives. The peculiarities of the content of training of practical psychologists are determined by the characteristics of their activity, which implies mastery of theoretical knowledge, practical skills, and readiness for their practical application in the field of activity of the psychologist.

An important aspect of this problem is the definition of pedagogical conditions for the professional training of future psychologists, ensuring its success. Among the pedagogical conditions of future specialists' professional training are the following: use of a personality-oriented approach to students' education, creation of favourable conditions for enhancing their motivation for mastering professional knowledge and skills, development of personal and creative potential; improvement of teaching methods of professional disciplines; practically-oriented content of training and mastering the necessary knowledge and skills that can be immediately applied in professional activities; use of interactive teaching methods (social-psychological trainings, psychotechnical methods, computer technologies of providing information); involvement of students to active work on the basis of mastering professional knowledge and skills during practical seminars, trainings, and practices.

Key words: Bologna process; content of education; European integration; future psychologist; higher education; methodology of teaching professional disciplines; pedagogical conditions; practical direction; professional training.

Стаття надійшла до редакції 15.09.2019

Прийнято до друку 31.10.2019